BOSNA I HERCEGOVINA

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

GRAD VISOKO

DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA

GRADA VISOKO ZA PERIOD

2025.-2027.GODINE

Dokument okvirnog budžeta Grada Visoko za period 2025.-2027. godine sadrži sljedeća poglavlja:

- Uvod u DOB Grada Visoko za period 2025.-2027.godine
- Srednjoročne makroekonomske pretpostavke i prognoze
- Ekonomske i fiskalne pretpostavke i prognoze
- Struktura prihoda i potrošnje Budžeta Grada Visoko

UVOD

Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH", broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25a/22) propisana je obaveza izrade Dokumenta okvirnog budžeta. Dokument okvirnog budžeta za period 2025.-2027.godine izlaže fiskalnu strategiju i budžetske planove za sljedeće tri godine i ima za cilj da razvije bolju stratešku osnovu za pripremu budžeta.

Dokumentom okvirnog budžeta Grada Visoko utvrđene su granice ukupnih rashoda za trogodišnje razdoblje.Utvrđene granice predstavljaju vezu između strateških prioriteta i budžeta čineći tako prvi korak u osiguranju budžetskih sredstava za ciljeve kojima će se postići najveći učinak u prioritetnim područjima.

Dokument okvirnog budžeta (DOB) predstavlja preliminarni okvirni nacrt budžeta za 2025.godinu , te daje okvirna predviđanja za 2026. i 2027.godinu, utvrđene kroz programe budžetskih korisnika, i isti prikazuje projekciju prihoda i primitaka, pristup definisanju srednjoročnog okvira rashoda i izdataka, programske ambicije i budžetske planove za naredne tri godine.

Obzirom da je budžet dinamička kategorija, to su budžetski korisnici obavezni kontinuirano sprovoditi aktivnosti na kvalitetnom i pravovremenom planiranju budžetskih pozicija prihoda i primitaka, rashoda i izdataka u okviru svoje nadležnosti, te prihvatiti modernizaciju u procesu planiranja i samoj pripremi prijedloga budžeta. Budžetski korisnici strukturom svojih pozicija u budžetu reprezentuju specifičnosti i ciljeve svojih politika, tako da skup takvih politika u skladu sa strategijom čine budžet primarnim instrumentom izvršne vlasti za sporovođenje kratkoročnih i dugoročnih planova.

Osnova za izradu budžeta zasniva se na procjeni privrednog razvoja,razvoja socijalnog sektora, makroekonomskih pokazatelja,te prognozi prihoda i rashoda za godine koje su obuhvaćene Dokumentom okvirnog budžeta.

Planiranje budžeta se zasniva na preliminarnoj procjeni prihoda iz DOB-a, a rashodi se utvrđuju isključivo u okviru definisanih raspoloživih sredstava.Realnom procjenom prihoda obezbjeđuje se nesmetano funkcionisanje Organa uprave i realizacija ciljeva i politika koji su obuhvaćeni budžetom. U suprotnom se javlja nedostatak sredstava ili višak sredstava koja nisu obuhvaćena odlukama zakonodavnih organa vlasti.

Izrada ovog dokumenta zasnovana je na postojećoj zakonskoj regulativi i svim rješenjima koja iz nje proizilaze, tako da će eventualne izmjene iste bitno uticati i zahtijevati korekcije planova i projekcija.

Strategijom razvoja Grada Visoko za period od 2023.-2027.godine planiran je sistemski pristup razvojnom planiranju, te da se u kontinuitetu osigura ravnomjeran i održiv razvoj

lokalne zajednice prvenstveno kroz nastavak i intenziviranje izgradnje i modernizacije infrastrukture, unapredenja u oblasti obrazovanja,zdravstva,kulture,sporta... sa posebnim fokusom na zaštiti i unapređenju životne sredine, energetske efikasnosti prostornog planiranja i zaštiti ljudi i imovine.

U cilju poticaja lokalnog razvoja neophodno je maksimalno koristiti sve raspoložive resurse kako bi povećali transparentnost, učinak i kontrolu u prikupljanju i potrošnji javnih sredstava, te unaprijedili efikasnost upotrebe resursa sa naglaskom na jačanju instrumenata zaštite okoliša i povećanja energetske efikasnosti.

U cilju unapređenje kvaliteta života građana, kvaliteta okoliša i javne infrastrukture kao bazni strateški fokus definisani su:

- *podsticanje razvoja poduzetništva, promoviranja održive poljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane –*

- *povećanje kvaliteta života stanovnika razvijanjem ljudskih potencijala, društvene infrastrukture i institucionalnih kapaciteta u oblasti obrazovanja,zdravstva,socijalne zaštite, sporta i kulture, bolje funcionisanje i unapređenje većeg stepena zaposlenosti –*

- *razvijanje održivog turizma i osiguranje očuvanja bogate kulturno-historijske baštine –*

- *održivi i ciljani razvoj i unapređenje javne infrastrukture –*

- *postizanje standarda efikasne i odgovorne javne uprave osposobljene za vođenje razvojnih procesa–*

- *okolišni pristup u funkciji održivog i razvoja i podizanja kvaliteta življorta stanovništva–*

- *uspostava novih i praćenje postojećih poslovnih zona na teritoriji Grada–*

Na temelju navedenih strateških fokusa definisani su sljedeći strateški ciljevi, prioriteti i mjere za njihovo ostvarenje:

- *Unaprijediti poslovno okruženje sa promocijom turizma i kulturno-historijskog nasljeđa*
- *Unaprijediti kvalitet okoliša i podršku efikasnoj putnoj i komunalnoj infrastrukturi u funkciji održivog razvoja i podizanja kvaliteta života stanovnika Grada Visoko*
- *Unaprijediti inkluzivan društveni sektor kroz stvaranje održivog društvenog okruženja*

Pri izradi ovog dokumenta korištene su projekcije prihoda nadležnih institucija tj. Direkcije za ekonomsko planiranje pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine, Odjeljenja za makroekonomsku analizu Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine,

Federalnog ministarstva finansija, a sačinjene su i projekcije okvirnih rashoda Budžeta Grada Visoko koje će prilikom svake izrade Budžeta za odgovarajuću godinu biti podložne revidiranju i potrebnim korekcijama.

Korišteni su podaci iz sljedećih publikacija:

- Informacije o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar-decembar 2023.godine-Direkcija za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine (decembar 2023.)
- Informacije o kretanju makroekonomskih pokazatelja za decembar 2023.godine-Direkcija za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine(decembar 2023.)
- Makroekonomski pokazatelji - Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP) (mart 2024.g)
- Smjernice ekonomske i fiskalne politike Federacije Bosne i Hercegovine za period 2025.-2027.godine-Federalno ministarstvo finansija(maj 2024.)
- Smjernice ekonomske i fiskalne politike Zeničko-dobojskog kantona za period 2025.-2027.godine-Vlada Zeničko-dobojskog kantona(maj 2024.)
- Federalni zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine u brojkama za 2023.g(juli 2023.)
- Revidirane projekcije javnih prihoda za 2024.godinu i projekcije za period 2025.-2027.godina broj 05-12-5-3861/24-1-Federalno ministarstvo finansija (maj 2024.)

SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Najvažniji faktor uticaja na razvoj u Bosni i Hercegovini u periodu od 2025.godine do 2027.godine osim unutrašnjih kretanja bit će i privredna kretanja u vanjskom okruženju, naročito u zemljama Evropske unije. Pored stabilizacije kretanja uzrokovanih pandemijom Covid-19 došlo je do novih poremećaja i usložnjavanja međunarodnih ekonomskih i političkih prilika usljed događaja u Ukrajini i na Bliskom istoku sa negativnim posljedicama na svjetsku ekonomiju.

Navedeno je već dovelo do rasta cijena i inflatornih kretanja.Vanjsko okruženje ima vrlo veliki uticaj na ekonomiju u Bosni i Hercegovini. U skladu sa najnovijim privrednim

kretanjima međunarodne finansijske institucije su značajno korigovale projekcije privrednog rasta za zemlje Evropske unije. Povećanje složenosti vanjske i unutrašnje dinamike faktora privrednog rasta imalo bi značajno negativne posljedice za našu privredu i značajno bi smanjilo potencijalni privredni rast.

Prevazilaženje krize i napredak se može ostvarivati i sa malim i usporenim mjerama, kao što je to slučaj u Bosni i Hercegovini.U slučajevima globalnih kriza naša ekonomija ionako nestabilna i osjetljiva, posebno pokazuje osjetljivost i manju sposobnost prilagođavanja nastalim uslovima,a posljedice traju duže nego u razvijenijim ekonomijama.

Cijene nafte na globalnom tržištu relativno su stabilne i očekuje se da će globalno tržište nafte ostati uravnoteženo uglavnom usljed slabije potražnje za naftom u razvijenim ekonomijama, velike ponude iz SAD i globalnog viška ponude ovog nergenta, te je realno očekivati daljnje usporavanje inflacije na globalnom nivou obzirom da je kretanje cijene nafte i drugih energenata najuticajnije na privredna kretanja i na inflaciju. U prethodnoj godini u eurozoni privreda je uglavnom stagnirala sa procjenom rasta od 0,5%, a očekuje se da će godišnji prosječan rast realnog BDP-a u ovom području iznositi 0,6% u 2024.godini, te da će se povećavati za 1,5% u 2025.godini i 1,6% u 2026.godini.

Bosna i Hercegovina se u septembru 2015.godine zajedno sa 192 države članice Ujedinjenih naroda obavezala na provedbu Programa održivog razvoja do 2030.godine, poznate kao Agenda 2030. koja se sastoji od 17 ciljeva održivog razvoja i 169 podciljeva.Prvi korak njenog ostvarenja je izrada Okvira za ciljeve održivog razvoja u zemlji, što je zajednički dokument svih nivoa vlasti koji određuje šire smjerove razvoja kako bi vlasti na svim nivoima u kompletno društvo doprinijelo postizanju ciljeva održivog razvoja.

Na osnovu analize stanja održivog razvoja, uključujući ključne trendove,mogućnosti i prepreke, posebno u kontekstu pristupanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji, obzirom da smo u decembru 2022.godine stekli status zemlje kandidata, identificirani su smjerovi održivog razvoja u pravcu dobre uprave i upravljanja javnim sektorom, pametnog rasta i razvoja društva jednakih mogućnosti, uz pretpostavku jačanja vladavine prava, borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, te upravljanja migracijama.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je u martu 2023.godine usvojilo Program ekonomskih reformi (PER BiH 2023-2025) za period od 2023.godine do 2024.godine.kao zemlja kandidat za pristupanje Evropskoj uniji, Bosna i Hercegovina je obavezna svake godine izraditi PER za trogodišnje razdoblje i dostaviti ga Evropskoj komisiji.Program ekonomskih reformi obuhvata srednjoročni makroekonomski okvir i fiskalnu politiku, kao i sveobuhvatan program strukturalnih reformi s ciljem poboljšanja rasta i konkurentnosti zemlje.

Program je fokusiran na 25 reformskih mjera u sklopu strukturalnih reformi koje su prepoznate kao ključne za jačanje konkurentnosti i uklanjanja prepreka privrednom rastu i razvoju Bosne i Hercegovine u sljedeće tri godine.Strukturne reforme uključene u program,

prema smjernicama Evropske komisije obuhvataju 13 području, kao što su upravljanje javnim finansijama, zelena tranzicija, digitalna transformacija, poboljšanje poslovnog okruženja i smanjenje sive ekonomije, istraživanje, razvoj i inovacije, reforme u područjima energije,prometa, poljoprivrede, industrije i usluga, obrazovanje i razvoj vještina, zapošljavanje i tržište rada, socijalna briga i inkluzija, te zdravstvena zaštita.

Program ističe tri ključna izazova: povećanje učinkovitosti tržišta rada, poboljšanje poslovnog okruženja kroz saradnju i koordinaciju svih nivoa vlasti, te upravljanje javnim finansijama.

Projekcije bruto društvenog proizvoda

Prema procjenama Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina je u 2023.godini ostvarila realni BDP prema rashodovnom pristupu u visini od 38,3 mlrd.KM, što predstavlja godišnji rast od 1,6%.Analiza rashodovnih kategorija BDP-a u Bosni i Hercegovini za 2023.godinu ukazuje da je uporište ekonomskog rasta Bosne i Hercegovine predstavljala državna potrošnja od 1,7% i bruto investicije od 1,2%.Ukupan obim vanjskotrgovinske razmjene bilježi pad (ukupan izvoz pao je za 3,2%,a uvoz za 2,4%).Ovakav negativan vanjskotrgovinski bilans rezultat je nepovoljnih geopolitičkih zbivanja, loše pozicije naših najznačajnijih trgovinskih partnera,te posljedično tome i smanjenje inostrane tražnje, a sem toga padom uvoza smanjuju se carinski i poreski prihodi što ima negativne posljedice na budžet.

Prema posljednjim raspoloživim podacima, procijenjena vrijednost BDP-a Federacije Bosne i Hercegovine iznosi 23,4 mlrd.KM što predstavlja realni rast od 1,8% u odnosu na prethodnu godinu. Globalni rast u 2023.godini procijenjen je na 3,1%, sa projekcijama 3,1% i 3,2% u 2024.i 2025.godini.

Prosječna godišnja inflacija u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2023.godini iznosila je 5,1%.Rast općeg nivoa cijena u Federaciji Bosne i Hercegovine usporen je dijelom kao posljedica znatnog pada cijena prevoza od 5,1% na godišnjem nivou, a na što su uticale cijene sirove nafte na svjetskom tržištu. Energentska komponenta bi u narednom periodu trebala u Evropskoj uniji i eurozoni značajno usporiti inflaciju.

Uspostavljanje ponovne ravnoteže na tržištu roba i usluga nakon pandemije, u uslovima kompleksne geopolitičke situacije u Europi, odrazilo se na slabu dinamiku vanjskotrgovinske razmjene,a razlog je usporavanje ekonomskih aktivnosti glavnih vanjskotrgovinskih partnera Bosne i Hercegovine, te je došlo do slabljenja izvozne tražnje za bosanskohercegovačkim proizvodima na međunarodnom tržištu. Sem toga evidentan je i sporiji ekonomski rast u zemlji, time niži nivo domaće tražnje, pad uvoza i izvoza. U Federaciji Bosne i Hercegovine izvoz je u 2023.godini pao za 7,8% u odnosu na prethodnu godinu, a uvoz za 3,2%.

Dalje kretanje privredne aktivnosti zemlje, kao i u okruženju, zatim usaglašavanje zakonske regulative u oblasti zelene energije u Bosni i Hercegovini sa važećim propisima Europske unije predstavljaće glavnu odrednicu kretanja vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini i u Federaciji Bosne i Hercegovine u narednom srednjoročnom periodu.

Imajući u vidu navedeno u Federaciji Bosne i Hercegovine u tekućoj 2024.godini očekuje se skroman rast realne ekonomske aktivnosti od 2,2%, a za period 2025.-2027.godina prosječna stopa realnog rasta se procjenje na 3%.

Makroekonomski pokazatelji za BiH period 2022.-2027.

Indikator	Zvanični podaci	Projekcije				
	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
Nominalni BDP u mil KM	45.518	49.061	51.363	53.968	56.783	59.719
Nominalni rast u %	13,7	7,8	4,7	5,1	5,2	5,2
BDP deflator (prethodna godina = 100)	109,5	105,9	102,4	102,2	102,2	102,0
Realni BDP u mil KM (prethodna godina = 100)	41.560	46.323	50.149	52.822	55.576	58.549
Realni rast u %	3,8	1,8	2,2	2,8	3,0	3,1
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	14,0	6,1	2,2	2,0	1,9	1,8
Potrošnja u mil KM	39.284	42.201	43.865	45.380	47.096	48.877
Realni rast u %	1,8	1,5	1,6	1,5	1,8	1,7
Vladina potrošnja u mil KM	8.513	8.939	9.296	9.575	9.853	10.149
Realni rast u %	1,3	1,2	1,5	1,0	1,1	1,1
Privatna potrošnja u mil KM	30.771	33.262	34.568	35.805	37.243	38.728
Realni rast u %	1,9	1,6	1,7	1,6	2,0	1,9
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil KM	10.081	10.682	11.118	11.754	12.481	13.246
Realni rast u %	0,3	1,7	2,3	3,8	4,7	4,6
Vladine investicije u mil KM	1.356	1.451	1.610	1.723	1.878	2.028

Realni rast u %	-5,0	1,9	7,8	3,9	6,8	5,8
Privatne investicije u mil KM	8.725	9.231	9.508	10.031	10.603	11.218
Realni rast u %	1,2	1,6	1,5	3,8	4,3	4,4
Uvoz u mil KM	28.230	27.869	29.332	31.108	33.704	36.231
Nominalni rast u %	33,8	-1,3	5,2	6,1	8,3	7,5
Realni rast u %	6,2	-2,4	3,9	4,6	6,7	5,3
Izvoz u mil KM	21.954	21.610	23.142	25.269	28.156	30.986
Nominalni rast u %	31,7	-1,6	7,1	9,2	11,4	10,0
Realni rast u %	12,0	-3,0	5,2	7,1	8,9	7,5
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	23,1	23,3	23,5	24,4	24,9	25,1
Bilans tekućeg računa u mil KM	-1.978	-1.704	-1.612	-1.250	-1.116	-1.109
Rast u %	184,7	-13,9	-5,4	-22,4	-10,7	-0,6
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-4,3	-3,5	-3,1	-2,3	-2,0	-1,9

IZVOR: DEP - mart 2024.godine

U periodu od 2025. do 2027.godine daljnje kretanje BDP-a Federacije Bosne i Hercegovine najviše će zavisiti od kretanja industrije i vanjske trgovine,a što je opet uslovljeno domaćom i inostranom potražnjom, ekonomskom aktivnošću naših trgovinskih partnera, inflacijom i geopolitičkom situacijom.

EKONOMSKE I FISKALNE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Projekcije javnih prihoda za period 2025.- 2027. godina usko su vezane za privredne aktivnosti, te uticaj ključnih makroekonomskih pretpostavki od kojih zavisi razvoj. U Federaciji BiH, javni prihodi po osnovu poreza, taksi, naknada, doprinosa i drugih prihoda ostvaruju se, prikupljaju i raspoređuju prema važećim propisima na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, a služe za finansiranje funkcija Federacije, kantona, jedinica lokalne samouprave i Upravitelja cesta,te ostalih korisnika javnih prihoda.

Osnovne karakteristike fiskalne politike Federacije Bosne i Hercegovine povezane su sa strateškim pravcima usmjerenim ka postizanju fiskalne održivosti u skladu sa kriterijima Evropske unije. Postizanje fiskalne održivosti podrazumijeva da država mora biti sposobna da dugoročno održi svoju potrošnju, poreze i druge politike bez ugrožavanja solventnosti ili neplaćanja svojih obaveza, a jedan od načina osnaživanja fiskalne održivosti je postizanje fiskalne konsolidacije, odnosno smanjenja budžetskog deficita i uravnoteženje budžeta usklađivanjem prihoda i rashoda.

Ekonomska i fiskalna politika Bosne i Hercegovine u narednom periodu je definisana u skladu sa zahtjevima kojima je uslovljen proces pridruživanja Evropskoj uniji, u čijem središtu se nalazi održivi razvoj, a ciljevi održivog razvoja su globalni izazov sa kojim se suočava cijeli svijet, a odnose se prije svega na nejednakost, siromaštvo,klimatske promjene, degeneraciju okoliša, prosperitet, mir i pravdu. U skladu sa politikama Europske unije ekonomska politika Federacije Bosne i Hercegovine u srednjoročnom periodu biti će fokusirana na realizaciju ključnog prioriteta koji se odnosi na osiguranje snažne i pravedne ekonomije koja će omogućiti održivi rast, poboljšati životni standard građana i smanjiti socijalne nejednakosti.

Naglasak je na provođenju fiskalne discipline s ciljem smanjenja visine budžetskog deficita svih nivoa vlasti. Fiskalna konsolidacija u Bosni i Hercegovini vršit će se na prihodovnoj, a najviše na rashodovnoj strani budžeta. Ključni prioriteti u narednom srednjoročnom periodu su kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta, podsticanje i rast investicija, što će biti podržano većim izdvajanjima za finansiranje infrastrukturnih projekata. Potrebno je i nastaviti sa poduzimanjem mjera na maksimalnoj racionalizaciji troškova javne uprave,odnosno jačanju fiskalne discipline i kontrole budžetske potrošnje.

Prihodi od indirektnih poreza

Prihodi prikupljeni po osnovu ovih poreza uplaćuju se na Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje BiH, a raspodjela se vrši na sljedeći način:

- prvo se izdvajaju sredstva na račun rezervi,

- zatim sredstva za finansiranje Institucija BiH,

- ostatak prihoda se raspoređuje FBiH, RS-u i Brčko Distriktu, u skladu sa prethodno utvrđenom formulom koju utvrđuje Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje BiH,

- iz entitetskih udjela se izdvajaju sredstva potrebna za finansiranje vanjskog duga (na osnovu učešća entiteta u vanjskom dugu, a uplaćuju se direktno budžetu Institucija BiH).

Prema Zakonu o pripadnosti javnih prihoda u FBiH ("Službene novine FBiH" broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14,94/15 i 17/22), prihodi od indirektnih poreza se dalje raspodjeljuju između: Federacije (36,20%), kantona (51,23%), lokalnih samouprava (8,42%), Upravitelja cesta (3,90%) i Grada Sarajeva (0,25%).

Očekivana naplata prihoda od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa Uprave za indirektno oporezivanje u 2024.godini iznosi 4.744,6 miliona KM i u odnosu na 2023.godinu pretpostavlja rast za 8,5% ili za 373,6 milion KM. Nakon odbitka planiranih sredstava namijenjenih za otplatu vanjskog duga u iznosu od 914,3 milion KM, projekcija ukupnog raspoloživog dijela prihoda od indirektnih poreza za dalju raspodjelu korisnicima u Federaciji Bosne i Hercegovine, odnosno njihovu budžetsku potrošnju, iznosi 3.830,3 miliona KM i uodnosu na 2023.godinu veća je za 8,3% ili za približno 293 milion KM.

Prateći plan ukupne naplate prihoda na Jedinstvenom računu pretpostavljen od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje (OMA), kao i projekciju kretanja koeficijenta učešća Federacije Bosne i Hercegovine u Međuentitetskoj raspodjeli, baziranog na prognozama ostvarenja krajnje potrošnje, predviđa se da će u 2025.godini ukupno doznačena sredstva od indirektnih poreza za Federaciju Bosne i Hercegovine biti veća za 5,9%, dok će očekivana prosječna godišnja stopa rasta u 2026. i 2027.godini iznositi 4,7%.

U periodu 2025.-2027.godina dospijeće obaveza na ime naplate vanjskog duga opada iz godine u godinu (2025.-16,6%;2026.-16,2% i 2027.-10,1%). Prema navedenom raspoloživi dio prihoda od indirektnih poreza nakon odbitka sredstava namijenjenih otplati vanjskog duga u 2025.;2026. i 2027.godini raste po stopama 11,7%,8,4% i 6,7%.

Projekcija prihodi od indirektnih poreza za ZDK i općine/gradove ZDK za 2024.-2027.godinu

u KM

VRSTA PRIHODA	PROJEKCIJA			
	2024.	2025.	2026.	2027.
1. Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa	**349.078.406**	**394.770.877**	**428.102.526**	**456.603.704**
1.1. Kantonalni budžet	297.050.358	336.834.767	365.274.702	389.593.081
1.2. Općinski/gradski budžeti	52.028.048	57.936.110	62.827.824	67.010.623
1.2.1. Breza	1.957.663	2.179.966	2.364.027	2.521.414

1.2.2. Doboj Jug	516.023	574.620	623.137	664.623
1.2.3. Kakanj	5.605.303	6.241.815	6.768.829	7.219.468
1.2.4. Maglaj	3.386.403	3.770.947	4.089.339	4.361.589
1.2.5. Olovo	1.522.269	1.695.130	1.838.255	1.960.638
1.2.6. Tešanj	5.924.592	6.597.361	7.154.396	7.630.704
1.2.7. Usora	825.637	919.393	997.020	1.063.397
1.2.8. Vareš	1.228.780	1.368.315	1.483.846	1.582.634
1.2.9. Visoko	5.198.935	5.789.301	6.278.109	6.696.078
1.2.10. Zavidovići	5.437.595	6.055.063	6.566.310	7.003.466
1.2.11. Zenica	16.025.748	17.845.557	19.352.309	20.640.701
1.2.11. Žepče	4.399.098	4.898.640	5.312.246	5.665.912

IZVOR: Federalno ministarstvo finansija maj 2024.godine

Prihodi od poreza na dohodak

Porez na dohodak regulisan je Zakonom o porezu na dohodak ("Službene novine FBiH", broj: 10/08,09/10, 10/11, 44/11, 7/13 i 65/13) i odnosi se na dohodak: od nesamostalne djelatnosti, od samostalne djelatnosti, od imovine i imovinskih prava, od ulaganja kapitala i od dobitaka ostvarenih učešćem u nagradnim igrama i igrama na sreću.

Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u FBiH i Zakonom o pripadnosti javnih prihoda na području ZDK ("Službene novine ZDK", broj: 1/06, 2/06, 5/06, 7/09 i 12/13) propisano je da 34,46% naplaćenog prihoda od poreza na dohodak pripada općinama Zeničko-dobojskog kantona sa izuzetkom općine Žepče kojoj je ustupljeno 44,46%.

Imajući u vidu da je u 2022. i 2023.godini rast prosječne plaće u velikoj mjeri bio odraz usklađivanja sa inflatornim kretanjima, evidentno je došlo do rasta prihoda od poreza na dohodak i prihoda od obaveznih socijalnih doprinosa, projekcija ovih kategorija u 2024.godini uzimajući u obzir očekivanu stabilizaciju inflacije pretpostavlja niži rast.Tako očekivani nivo naplate prihoda po osnovu poreza na dohodak u 2024.godini iznosi 738,7 miliona KM sa

rastom od 7% ili za 54,2%miliona KM u odnosu na ostvarenu naplatu u prethodnoj godini. Prateći makroekonomske prognoze izvjesno je pretpostaviti stope rasta za 2025.,2026. i 2027.godinu u iznosima od 8,6%;8,9% i 9,2%.

U sljedećoj tabeli su date projekcije Federalnog ministarstva finansija za ukupne prihode od poreza na dohodak Zeničko-dobojskog kantona i jedinica lokalne samouprave.

Prihodi od poreza na dohodak

u KM

VRSTA PRIHODA	PROJEKCIJA			
	2024.	2025.	2026.	2027.
1. Porez na dohodak	99.930.506	109.314.244	119.820.351	131.573.697
1.1. Kantonalni budžet	65.494.454	71.644.556	78.530.258	86.233.401
1.2. Općinski/gradski budžeti	34.436.052	37.669.689	41.290.093	45.340.296

IZVOR: Federalno ministarstvo finansija maj 2024.godine

Prihodi od poreza na imovinu

Ovi prihodi uključuju porez na imovinu, porez na nasljede i darove i porez na promet nepokretnosti, a njihova naplata je regulisana kantonalnim zakonima i propisima jedinica lokalne samouprave i samim tim je teško uspostaviti uporedivost trendova kretanja.

Prema pojedinačnim projekcijama svake od navedene tri kategorije prvenstveno prema tekućem trendu naplate projicira se kretanja ukupnih prihoda po osnovu poreza na imovinu u 2024.godini u negativnom trendu i pretpostavlja se ukupan pad od 1,9% i to kao rezultat značajnog smanjenja naplate prihoda po osnovu poreza na promet nepokretnosti u prvom kvartalu 2024.godine.

Pretpostavlja se uz maksimalan oprez prosječna godišnja stopa rasta ovih prihoda od 3,5% za period 2025.-2027.godina.

Neporezni prihodi

Prateći tekuće trendove u naplati, procijenjeni iznos ukupnih neporeznih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2024.godini iznosi 1.511,5 miliona KM sa stopom rasta od 12,7% ili za 170,4 miliona KM.

Treba uzeti u obzir da ukupni neporezni prihodi uključuju širok spektar prilično varijabilnih prihoda koji nemaju kontinuiran obrazac kretanja. Projicirane stope kretanja ovih prihoda za 2025.,2026. i 2027.godinu iznose 6,6%, 7,2% i 1,77%, a na osnovu prognoza makroekonomskih kretanja, kretanja prihoda koji su u korelaciji sa istim, te trenda kretanja naplate ovih prihoda od krajnjih korisnika u tekućem periodu.

STRUKTURA PRIHODA I POTROŠNJE BUDŽETA GRADA VISOKO

Prihodi Budžeta Grada Visoko

Ukupni poreski i neporeski prihodi i primici u Budžetu Grada Visoko u 2024. godini planirani su u iznosu od 37.568.000,00 KM, a ako izuzmemo planirane primitke i posmatramo samo ukupne prihode možemo konstatovati da su isti planirani u iznosu od 27.568.000,00 KM što u odnosu na planirane prihode za 2023. godinu predstavlja povećanje za 8,99%.

U ovoj tabeli navedene su projekcije prihoda za Budžet Grada Visoko za period od 2025. do 2027.godine u ukupnom iznosu (budžetska sredstava, prihodi od sopstvene djelatnosti, namjenska sredstava i sredstva donacija) na osnovu podataka i smjernica koje su date od strane Direkcije za ekonomsko planiranje BiH i Federalnog ministarstva finansija i Ministarstva finansija Zeničko-dobojskog kantona.

Služba za finansije, privredu, poslovne prostore i ekonomski razvoj Grada Visoko je projekciju prihoda i primitaka u DOB-u Grada Visoko za 2025. -2027. godinu uradila na bazi ostvarenih prihoda u 2023. godini, planiranih prihoda za 2024. godinu i tempa njihove realizacije i Projekcija koje su dostavljene od strane Ministarstva finansija za općine Zeničko-dobojskog kantona.

Očekivani nivo ukupnih poreznih, neporeznih prihoda,transfera i primitaka koji su na raspolaganju za finansiranje funkcija Budžeta Grada Visoko iznosi 37.568.000,00 KM u

2024. godini. Projektovani nivo prihoda u 2025. godini iznosi 30.000.000,00 KM, u 2026.godini 33.000.000,00 KM, a u 2027. godini iznosi 36.000.000,00 KM.

Iz datih projekcija može se vidjeti da je projektovani nivo ukupnih prihoda u 2025. godini veći za 8,82 % u odnosu na 2024.godinu, u 2026. godini veći za 10,00 % u odnosu na 2025. godinu, dok se u 2027. godini projiciraju sa rastom od 9,09% u odnosu na 2026. godinu.

Vrsta prihoda	Ostvareno 2023.	Plan 2024.	Projekcija		
			2025.	2026.	2027.
UKUPNA SREDSTVA	25.697.285,76	37.568.000,00	30.000.000,00	33.000.000,00	36.000.000,00
Poreski prihodi	10.926.853,34	11.255.000,00	12.600.000,00	13.500.000,00	14.400.000,00
Neporeski prihodi	5.113.922,44	6.488.405,00	7.300.000,00	8.400.000,00	9.600.000,00
Transferi	9.656.509,98	9.824.595,00	10.100.000,00	11.100.000,00	12.000.000,00
Primici	0,00	10.000.000,00	0,00	0,00	0,00

Potrošnja u Budžetu Grada Visoko

U ovom poglavlju su sažeta glavna pitanja iz oblasti upravljanja javnim sredstvima. Ovakva analiza predstavlja važan element u srednjoročnom planiranju budžeta i pruža pregled strukture budžeta po ekonomskoj klasifikaciji, a koristi se za određivanje svih strukturalnih neravnoteža, koje se trebaju razmotriti u procesu razmatranja prioritetnih rashoda i definisanja gornjih granica rashoda budžetskih korisnika. U ovom dijelu se analiziraju i daju preporuke o strukturi budžeta s osvrtom na plaće i naknade, materijalne troškove, grantove i kapitalne izdatke.

Na osnovu ove analize i prognoze prihoda, urađene su projekcije budžetske potrošnje po ekonomskoj klasifikaciji za period 2025. – 2027. godina.

Nastoji se da struktura potrošnje bude optimalna, te da se odupre povećanju potrošnje van okvira onoga što je fiskalno održivo.

U slijedećoj tabeli daju se okvirni ukupni rashodi.

red. br.	Rashodi	Ostvareno 2023.	Plan 2024.	Projekcije 2025.	2026.	2027.
1.	Bruto plaće i doprinosi	3.871.942,79	4.595.000,00	4.600.000,00	4.680.000,00	4.700.000,00
2.	Naknade troškova zaposlenih	524.493,51	555.000,00	600.000,00	600.000,00	650.000,00
3.	Materijalni troškovi	4.693.826,12	6.277.084,00	6.300.000,00	6.850.000,00	7.300.000,00
4.	TEKUĆI TRANSFERI	13.178.675,77	10.293.000,00	11.180.000,00	12.250.000,00	13.230.000,00
4.1.	Transferi drugim nivoima vlasti	235.210,62	269.000,00	280.000,00	400.000,00	500.000,00
4.2.	Transferi pojedincima	9.851.653,46	7.051.000,00	7.800.000,00	8.400.000,00	9.000.000,00
4.3.	Transferi neprofitnim organizacijama	784.272,00	834.000,00	860.000,00	900.000,00	940.000,00
4.4.	Transferi javnim ustanovama	1.514.850,00	1.280.000,00	1.340.000,00	1.580.000,00	1.780.000,00
4.5.	Transferi privatnim preduzećima	625.803,00	670.000,00	700.000,00	770.000,00	810.000,00
4.6.	Ostali tekući transferi	166.886,69	189.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00
5.	Otplate kamate	221.619,78	400.000,00	600.000,00	600.000,00	600.000,00
6.	Nabavka stalnih sredstava	4.563.317,83	13.687.916,00	4.800.000,00	6.000.000,00	7.500.000,00
7.	Otplata duga	846.530,59	1.740.000,00	1.900.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
8.	Rezerva	0,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00
	UKUPNO	27.900.406,39	37.568.000,00	30.000.000,00	33.000.000,00	36.000.000,00

Plaće i naknade

U narednom periodu ne predviđa se značajnije povećanje broja zaposlenih, osim određenih preraspodjela državnih službenika i namještenika i ukoliko bude neophodnost za popunjavanjem radnih mjesta državnih službenika i namještenika.

	OSTVARENO 2023. g	PLAN 2024.g	PROJEKCIJA		
			2025. g	2026.g	2027.g
UKUPNE PLATE , NAKNADE I DOPRINOSI (BRUTO)	4.396.436,30	5.150.000,00	5.200.000,00	5.280.000,00	5.350.000,00
UKUPAN BROJ ZAPOSLENIH	126	150	150	150	150
PROSJEČNA PLATA (NETO)	1.219,00	1.300,00	1.330,00	1.350,00	1.380,00

Materijalni troškovi

Potrošnja na poziciji materijala i usluga se procjenjuje na 6.300.000,00 KM u 2025. godini, 6.850.000,00 KM u 2026.godini i 7.300.000,00 KM u 2027.godini, što predstavlja rast za 0,37%, 8,73% i 6,57% u odnosu na projekcije prethodnih godina. U učešću u ukupnim budžetima Grada u 2025.,2026. i 2027.godini učestvuju sa 21,00%, 20,76%, te 20,28%.

Tekući transferi

Ukupno projicirani tekući transferi u 2025.,2026. i 2027. godini iznose 11.180.000,00 KM, 12.250.000,00 KM, te 13.230.000,00 KM i planirane su stope rasta od 8,62%, 9,57% i 8,00%.

U strukturi planiranih tekućih transfera najveći dio se odnosi na transfere iz oblasti socijalne zaštite, transfere iz oblasti obrazovanja, kulture i sporta, transfere iz oblasti rješavanja pitanja prava pripadnika boračke populacije i ostale tekuće transfere.

Kapitalni izdaci

Ukupni kapitalni izdaci iz budžeta se procjenjuju u 2025.,2026. i 2027. godini u iznosima od 4.800.000,00 KM, 6.000.000,00 KM, te 7.500.000,00 KM. Naglasak je na održivom budžetu, ali i na većem ulaganju u infrastrukturne projekte u cilju stvaranja adekvatnih uslova za investiranja na području Grada.

Predviđeni kapitalni projekti uključuju:

- Kapitalne projekte iz oblasti cestovne infrastrukture
- Kapitalne projekte iz oblasti vodovodne i kanalizacione infrastrukture
- Kapitalne projekte u oblasti infrastrukture javne rasvjete, signalizacije i mobilijara
- Kapitalne projekte Javnim preduzećima i ustanovama
- Nabavku opreme budžetskim korisnicima

Njihova pojedinačna visina i raspored po nadležnim korisnicima biće utvrđena budžetima svake projicirane godine, odnosno programima za svaku oblast posebno.

Budžetski prioriteti

Suočen sa prioritetima i zahtjevima budžetskih korisnika koji nadilaze nivo raspoloživih resursa, Gradonačelnik je obavezan da donese odluke o tome koje su prioritetne politike.

Prioriteti Budžeta Grada Visoko:

- Stabilizacija i konsolidacija Budžeta
- Budžetska disciplina i jačanje fiskalne odgovornosti korisnika budžetskih sredstava (potrošačkih jedinica)
- Sanacija posljedica globalnih kretanja nastalih po građane, privredu i privredne subjekte (primarni cilj je istovremena zaštita poslovnih subjekata i očuvanje radnih mjeste i dohotka zaposlenika, uz istovremeno očuvanje budžetske stabilnosti)

- Uspostava internog sistema kontrole i nadzora nad utroškom sredstava svih budžetskih korisnika

- Isplata plata uposlenika i naknada općinskih vijećnika u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima

- Izdvajanja za prijem i podrška odrađivanje volonterskog staža, akademski obrazovanih mladih ljudi

- Koordinacija i pojačane aktivnosti svih korisnika budžetskih sredstava u prikupljanju javnih prihoda sa svih nivoa vlasti

- Izdvajanja za socijalna davanja

- Poboljšanje zdravstvenih uslova stanovništva

- Poboljšanja uslova zaštite stanovništva od prirodnih i ljudskih nepogoda, nabavka dodatne opreme za Vatrogastvo i kadrovska jačanja u Službi civilne zaštite

- Izdvajanja za stipendiranje srednjoškolaca i studenata

- Daljnja podrška poljoprivrednoj proizvodnji

- Subvencije za jačanje kapaciteta i razvoja malih i srednjih preduzeća

- Promocija domaćih proizvoda

- Stvaranje uslova za jačanje turizma

- Dodatno uređenje industrijskih i poslovnih zona – uslov za razvoj malih i srednjih preduzeća kao osnov za upošljavanje mladih ljudi

- Infrastrukturna izdvajanja – izgradnja i rekonstrukcija primarne i sekundarne mreže vodovodnih i kanalizacionih sistema , uređenje kanalizacionih sistema (izgradnja kolektora za prečišćavanje otpadnih voda), asfaltiranje putnih komunikacija, proširenje javne rasvjete, rješavanje odvoza otpada, modernizacija komunalnih preduzeća...

Svi korisnici budžeta imali su obavezu pripremiti i dostaviti Službi za finansije,privredu,poslovne prostore i ekonomski razvoj svoje zahtjeve sa prioritetima za potrebnim sredstvima. Cilj ovih zahtjeva je da se budžetskim korisnicima pruži mogućnost da doprinesu izradi Dokumenta okvirnog budžeta i nacrta budžeta Grada Visoko za naredni srednjoročni period tako što će odrediti svoje prioritete za raspodjelu sredstava iz budžeta, a u skladu sa ciljevima ekonomskih i društvenih politika i Strategijom razvoja Grada Visoko.

Prijedlozi prioriteta potrošnje, početnih i gornjih granica rashoda za period 2025-2027. godine sadržani u ovom dokumentu utvrđeni su sveobuhvatnim razmatranjem sljedećih ključnih faktora:

- fiskalne politike i okvira raspoloživih sredstava
- dostavljenih finansijskih zahtjeva budžetskih korisnika
- utvrđenim prioritetima Grada Visoko

Ovim dokumentom date su okvirne gornje granice prihoda i rashoda budžetskig korisnika Budžeta Grada Visoko za period 2025.-2027.godina bazirane na procentu učešća svakog budžetskog korisnika u ukupnim rashodima budžeta Grada za 2024.godinu, te usklađenim sa projekcijama prihoda datim od strane nadležnih institucija, odnosno Direkcije za ekonomsko planiranje pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine, Odjeljenja za makroekonomsku analizu Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine i Federalnog ministarstva finansija.

Plan i realizacija okvirnih gornjih granica rashoda u periodu 2025.-2027.godina će zavisti isključivo o ostvarenju projiciranih prihoda Budžeta.

Datum: 05.06.2024.g
Broj:01/1-02-1021/24

GRADONAČELNIK
mr.sci. Mirza Ganić dipl.ing.